

התנאים השתנו לטובת ישראל אך זה עדיין לא מבטיח התגמשות חמאס

06.12.2024 | שבת בן מאיר written by

האזהרה ששיגר הנשיא הנבחר דונלד טראמפ ברשת Truth לפיה אם החטופים לא ישוחררו עד השבעתו ב-20 בינואר יהיו לכך "השלכות מהגיהינום במזרח התיכון" חשובה בגלל ארבע סיבות:

ראשית, משום שהיא מעידה על עומק מחויבותו לפתרון הסוגייה ועל נכונותו לשים על כך את כל כובד משקלו ויוקרתו. ההודעה אתמול על המינוי של אדם בוהלר מקורבו של הנשיא, כשליח לנושא החטופים, מחזקת את הרושם הזה.

שנית, משום שהפעם היא מציבה גם לוח זמנים ברור ומהיר לפתרון.

שלישית, בגלל המסר התקיף שלה שנועד להבהיר כי זמנה של הדיפלומטיה המעודנת מימי ממשל ביידן עומד להסתיים, ורביעית, משום שהיא פוגשת את חמאס באחת מנקודות השפל הקשות שלו במלחמה.

בדד. בלי עתיד. בלי תקווה. בלי שלטון.

מנקודת המבט של ארגון הטרור הפלסטיני, רצף האירועים וההתפתחויות במערכת האזורית והעולמית, מחמיר את התנאים שבהם חמאס פועל. "אחדות הזירות" נגד ישראל הולכת ומתפוגגת: חיזבאללה הפר את הבטחותיו, נצר את האש, והשאיר אותו לבד במערכה. איראן טרודה בבעיותיה, מנסה להגיע להבנות עם ארה"ב לקראת כניסת ממשל טראמפ ולכן גם היא מרוסנת יחסית. המלחמה בסוריה דוחקת את עזה ממוקד תשומת הלב ובנוסף לכך מושכת אליה חלק מכוחותיו של "ציר-ההתנגדות". החות'ים מתימן הם כרגע בגדר מטרד לישראל יותר מאשר איום ממשי עליה וזירת יו"ש אמנם מבעבעת אבל תחת שליטה. מצרים, קטאר ושאר מדינות האזור מעוניינות לשאת חן בעיני טראמפ ולכן יתאמצו לרצות אותו. צה"ל יכול להרשות לעצמו להפנות משאבים רבים יותר לזירת עזה ובקרוב מאוד גם להגביר עוצמה ולהשליך מעל רגליו את המשקולות שממשל ביידן הניח. כל זה קורה כשחמאס בעזה נאבק על שרידותו, הנהגתו בחו"ל נתונה תחת איומי הרחקה, תנאי המחיה ברצועה מחמירים ומשקלו של הלחץ הבינלאומי על ישראל פוחת. בנתונים אלה הקלף היחיד שנותר בידי חמאס לחולל שינוי במצב, הוא החטופים.

יש להניח שבחמאס מבינים כי המשמעות המעשית של הצהרתו של טראמפ היא לכל הפחות אור ירוק לישראל (כשיכנס לתפקידו), לשלוט בחלוקת הסיוע ההומניטארי ולהעמידו על המינימום המחוייב לפי דין ולהגביר את עוצמת הלחימה בעזה. זאת בנוסף להפשרת אמצעים שממשל ביידן

מעכב ותוך מתן גיבוי מלא לפעילותה מול מהלכים שיינקטו ע"י מוסדות בינלאומיים.

בנוסף, לכך, בחמאס מבינים שטרמפ גם יכול להפעיל לחץ כבד על מדינות שמארחות את מנהיגי חמאס ואף לנקוט צעדים נגד האחרונים.

ההחלטה של חמאס לפרסם סרטוני חטופים תוך מתן אות חיים לישראל בלי לקבל על כך שום תמורה, יכולה ללמד כי גם בארגון הטרור קוראים כך את תמונת המצב ומעוניינים בעסקה שתחלף אותו מהמצוקה. האם זה יגרום להגמשה בעמדותיו?

ארבע דרישות העמיד חמאס מתחילת המלחמה, כתנאי לשחרור החטופים. הראשונה: הפסקה מוחלטת וכוללת של המלחמה עם ערביות בינלאומיות לכך. השנייה: הוצאת כוחות צה"ל אל קווי ה-6 באוקטובר. השלישית: הסכמה ישראלית לתהליך שיקום ולחזרת העקורים לבתיהם ברצועה. הרביעית: שחרור מחבלים-כלואים בתמורה לחטופים שישוחררו, על פי מפתח שיסוכם בין הצדדים.

תמציתה של הדילמה שעמדה ועדיין עומדת בפני ממשלת ישראל היא איך להציל את החטופים בלי להציל את חמאס.

אי-ההסכמות לגבי סיום המלחמה ונסיגת צה"ל הובילו לרעיון העסקה הרב-שלבית, שהשלב האחרון בה אמנם אמור לציין את סיום המלחמה, אך עד להגעה אליו תהיה לישראל לכאורה הזדמנות להשיג את מטרותיה. גם אם חמאס יסכים לעיקרון, עדיין נדרש מו"מ מורכב על הפרטים ועל תהליך היישום וזאת עוד לפני הדיון הפנימי בישראל בשאלת המחיר.

כך או אחרת, כדי לשפר את הסיכויים לעסקה ולהקטין את המחיר, נכון מצד ישראל להתגמש ואולי אפילו ליזום נכונות לתת תמורות בחו"ל (לשם דוגמה: הסכמה להעברת מספר מסויים של מחבלי חמאס לקטאר לצמיתות) כדי להפחית מהתמורות המבוקשות בשטח. השפעתן של אלה האחרונות על שרידות שלטון חמאס ועל מעמדו ויכולותיו בעזה וביו"ש, תהיה קשה יותר לישראל.

אין בישראל מי שלא מייחל לשחרורם של החטופים מידי חמאס, כשם שאין מי שלא רוצה בהכרעתו המוחלטת של ארגון הטרור המפלצתי. הכרעה במתח שבין שני היעדים היא בבחינת "אוי לי מיוצרי ואוי לי מיצרי". כל החלטה שתקבל הממשלה היא לגיטימית, ובלבד שמחיריה יהיו ברורים היטב.

המאמר פורסם בישראל היום, בתאריך 06.12.2024.

****הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.****